

Сучасні макроекономічні тренди та тенденції Modern macroeconomic trends and tendencies

DOI: [10.26565/2786-4995-2022-3-04](https://doi.org/10.26565/2786-4995-2022-3-04)

УДК: 336.01

Юлія Галушко

кандидат економічних наук, старший викладач

Навчально-науковий інститут «Каразінський банківський інститут»

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,

майдан Свободи 4, 61022, Україна,

email: galushkoyuliya87@gmail.com

Владислав Цимбал

студент 4 курсу,

Навчально-науковий інститут «Каразінський банківський інститут»

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,

майдан Свободи 4, 61022, Україна,

email: tsymbal.vladislav@gmail.com

Анатолій Пішта

студент 4 курсу,

Навчально-науковий інститут «Каразінський банківський інститут»

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,

майдан Свободи 4, 61022, Україна,

email: gman33183@gmail.com

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА МЕТОДИ ЇХ ВИРІШЕННЯ В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО СТАНУ

Анотація. Банківський сектор – є однією з найголовнішою складовою фінансового сектора. Починаючи з 24 лютого 2022 року банківський сектор отримав багато викликів, головними з них є: зниження доходів відносно витрат, зростання частки непрацюючих кредитів, масова міграція людей за кордон, втрата частини персоналу. НБУ та інші суб'єкти фінансової сфери створюють усі умови для обслуговування економічних та банківських інтересів населення та забезпечення високого рівня конкурентоспроможності банківського сектора. Дивлячись на ситуацію сьогодні, вітчизняна банківська система зазнала і зазнає значних потрясінь через те, що повинна «працювати» в умовах невизначеності, але все ж таки банки виконують свої зобов'язання та дотримуються нормативів. Проте ми можемо спостерігати і певні трансформаційні процеси, такі як: втілення проекту Power Banking (периметр, побудований на базі чергових банківських відділень, які надаватимуть клієнтам фінансові послуги в умовах тривалої відсутності електропостачання); організування безперебійної роботи контактних центрів Національного банку; додання нових функцій в систему BankID, що дає змогу суб'єктам фінансового сектору вирішувати свої проблеми дещо легше та швидше та ін.

Стаття присвячена висвітленню основних проблем функціонування банківської системи України в умовах особливого стану. Важливість дослідження полягає в необхідності термінового запровадження заходів, що сприятимуть зведенню ризиків фінансової системи та банків в цілому до можливого мінімуму.

Ключові слова: банківська діяльність, ризики, довіра, НБУ, фінансовий сектор.

Рис.: 3, табл.: 5, бібл.: 19.

Вступ. На сьогодні вітчизняна банківська система зазнає значних потрясінь та функціонує в режимі стресу і невизначеності. При цьому банки продовжують свою діяльність, виконують всі свої зобов'язання та дотримуються нормативів, встановлених регулятором – Національним банком України.

Проте очевидним є те, що в банківському секторі відбуваються певні трансформації, а отже, вона вимушена оперативного підлаштуватися до сучасних умов. В умовах особливого періоду банківська система діє у межах обмежень, встановлених Постановою №18 Правління Державного банку України від 24 лютого 2022 року «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану», а саме: обмеження зняття готівки з рахунків клієнтів, видачу готівки в іноземній валюті, роботу на валютних ринках та офіційні курси обміну іноземної валюти. Але водночас знято обмеження на безготівкові розрахунки, поповнення банкоматів, доступ до сейфів та державних платежів. Регулюючі заходи НБУ допомагають продовжувати функціонувати в умовах воєнного стану. Це забезпечує відносну валютну стабільність у країні та гарантує ділову активність.

Аналіз останніх досліджень та постановка завдань. Принцип роботи банківського сектору України активно досліджували вітчизняні економісти. Тому звернути увагу можна на такі роботи таких авторів як: Барановський О. І., Балдич Н., Нагайчук Н. Г., Прокопенко Н.С. та ін.

Метою цієї статті є визначення основних принципів функціонування банківської системи в умовах війни, її аналіз та порівняння. Це дає змогу отримати досвід, який можуть використовувати країни, які переживають економічні та кризові ситуації.

Результати дослідження. Завдяки своєчасній реакції Національного банку вітчизняна банківська система нормально функціонує, банки підтримують ліквідність та продовжують кредитувати та мають достатні запаси капіталу. Водночас довіра вкладників до банку збереглася. Вкладники продовжують вкладати гроші у гривневі депозити, незважаючи на зниження процентних ставок закладами. Обсяг власних гривневих коштів за квартал збільшився на 6,4% за рахунок потреби в іноземній валюті-зменшився на 3,5% у доларовому вираженні. Кошти суб'єктів господарювання збільшилися за квартал на 4,3% у гривні та на 14,4% в іноземній валюті. [1].

З червня почалося підвищення процентних ставок за гривневими депозитами для населення та бізнесу. Тримісячні вклади населення зростали найшвидше. Через значне збільшення кредитного ризику вартість гривневих кредитів для юридичних осіб також збільшилась.

По статистичним даним онлайн-журналу Forinsurer надійнішими банками за зменшенням для фіз. осіб являються: ПриватБанк, Ощадбанк, Укресімбанк, Укргазбанк, Райффайзен банк Аваль; для юридичних осіб: Укргазбанк, Укресімбанк, Ощадбанк, Райффайзен банк Аваль, Креді Агріколь Банк (табл. 1, табл. 2).

Таблиця 1

| ТОП-10 рейтинг найбільших банків: депозити фізичних осіб | | |
|--|-----------------|-------------------------------------|
| № | Банк | Всього депозитів фіз.осіб, тис грн. |
| 1 | ПриватБанк | 290 030 221 |
| 2 | ОЩАДБАНК | 128 798 695 |
| 3 | Райффайзен Банк | 53 717 596 |
| 4 | АЛЬФА-БАНК | 46 258 820 |
| 5 | УНІВЕРСАЛ БАНК | 44 659 365 |

Джерело: систематизовано авторами на основі [2]

Чисті активи банків за другий квартал зросли на 3.3% і наблизилися до довоєнного рівня. У той же час динаміка кредитного портфеля була нестабільною. Чисті гривневі корпоративні кредити за квартал зросли на 5.3%, натомість валютні – знизилися на 7.2% у доларовому еквіваленті. Зростання корпоративного гривневого кредитування відбувалося виключно за рахунок державних банків – близько +30% за квартал.

Таблиця 2

| ТОП-10 рейтинг найбільших банків: депозити юридичних осіб | | |
|---|-------------|------------------------------------|
| № | Банк | Всього депозитів юр.осіб, тис грн. |
| 1 | УКРГАЗБАНК | 108 312 973 |
| 2 | ПриватБанк | 70 446 043 |
| 3 | Укресімбанк | 60 992 565 |
| 4 | Ощадбанк | 58 566 989 |

Джерело: систематизовано авторами на основі [2]

Обсяг коштів клієнтів у банках зріс завдяки гривневим коштам населення та вкладам бізнесу в іноземній валюті. Формування резервів зумовило зростання збитків банківського сектору, проте за підсумками кварталу він залишився операційно прибутковим.

Попри те, що ліквідність банківського сектору наразі не викликає занепокоєнь, ризик ліквідності все ще може «реалізуватися» (рис. 1).

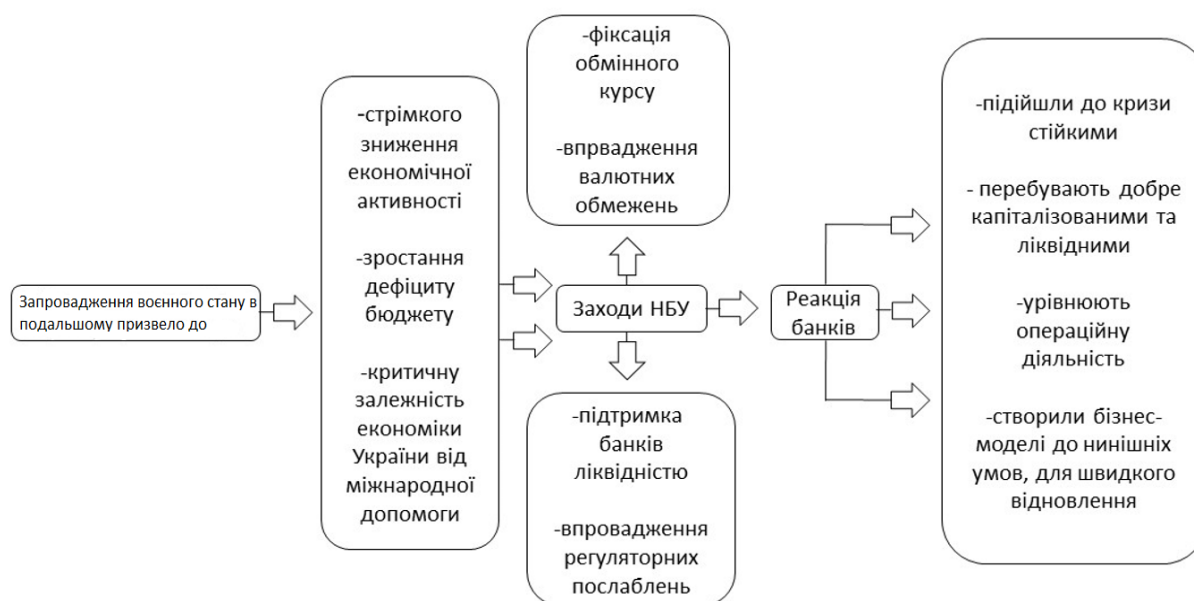


Рис. 1 Наслідки впровадження воєнного стану

Джерело: систематизовано авторами на основі [2]

З метою знизити ризик виникнення проблем, які можуть з'явитися під час особливого стану НБУ вжив такі заходи як:

- фіксація обмінного курсу (НБУ з липня 2022 року скорегував офіційний курс гривні до долара США на 25% до 36,56 грн/дол.)
- впровадження валютних обмежень (йдеться про зниження допустимих об'ємів отримання іноземної валюти для фізичних та юридичних осіб);

- підтримка банків ліквідністю (бланкове рефінансування, яке стало чинним після провадження постанови Правління НБУ);

- впровадження регуляторних послаблень (НБУ знижує ризик за незабезпеченими кредитами з 150% до 100%, що дасть змогу банкам використати накопичений запас капіталу для покриття кредитних втрат).

Слід пам'ятати, що заходи, які впровадив та буде впроваджувати НБУ будуть відповідати основним принципам функціонування банківської системи, які також зазнали деяких змін:

- легальність – головний і найважливіший принцип банківської системи: усі банківські операції здійснюються за ліцензіями, які банки повинні отримати, і дотримуються національних банківських економічних стандартів, спрямованих на підтримку інтересів клієнтів і стабільність банківської системи в цілому;

- фінансова незалежність: фінансова відповідальність банку за результати своєї діяльності; банки не відповідають за зобов'язаннями держави і ,навіпаки, держава не відповідає за зобов'язаннями банків; ознакою фінансової незалежності є свобода розпоряджатися власними коштами, ресурсами та майном банку;

- забезпечувати виконання зобов'язань перед клієнтами та третіми особами: зобов'язання майнового характеру, наприклад повернення коштів вкладникам банку (в умовах особливого стану та за 3 місяці після його скасування, ФГВФО відшкодуватиме повну суму вкладу, а надалі фіксовану суму в розмірі 600 тис. грн.) [3].

Проте основним принципом функціонування банківської системи залишається збереження довіри населення. На початку війни споживачі скаржилися на роботу 45 українських банків у першому кварталі 2022 року. Загалом щодо операцій банків надійшло 2720 письмових звернень. Банки з усіма формами власності мали однакові показники виявлення ознак порушення – від 1,48% до 1,8%, але завдяки НБУ ці звернення оперативно опрацьовувалися та вживалися відповідні заходи. Завдяки таким рішенням та швидкій реакції клієнти залишилися задоволені та зберегли свою лояльність до банку. Незважаючи на проблеми, з якими зіткнулася банківська індустрія під час війни, довіру клієнтів – фізичних та корпоративних – вдалося зберегти та забезпечити безперервність надання послуг (табл. 3).

Таблиця 3

Проблеми функціонування банківської системи України в умовах особливого стану

| Проблеми | Пояснення |
|-------------------------------------|---|
| Нестача висококваліфікованих кадрів | Небезпека ракетного обстрілу та активні бойові дії в деяких районах України призвели до масових звільнень співробітників банків та інших установ. Це відбувається добровільно або через закриття відділень |
| Зменшення готівкового обороту | Швидкість обороту готівки у касі банку за 10 місяців 2022 року знизилася порівняно з аналогічним періодом минуло року, внаслідок війни. Національний банк України повідомив, що загальна сума готівкових коштів, отриманих банками, склала 1572,4 млрд грн, що на 14% менше, ніж минулого року. |
| Загроза коштам у кіберпросторі | З моменту початку бойових дій український кіберпростір піддається атакам ворожих сил. Ворожі хакери спробували порушити роботу банківської системи за допомогою масованої кібератаки. Через це торговим мережам доводилося продавати свої товари лише за готівку. |
| Збільшення лімітів касових залишків | На окупованих, деокупованих та територіях, які знаходяться в зоні бойових дій з'явилася проблема збільшення касових залишків в різних торгових точках. Все це відбувається через припинення дій служб інкасації. Тому одні заклади приймають лише картки, інші – лише готівку |

| | |
|--|--|
| Необхідність рефінансування НБУ | Деякі банки з більш ніж 15% часткою коштів НБУ втратили ліквідність через військові дії і були змушені рефінансуватися у НБУ та збільшувати свою частку інвестиційних коштів, але з початком війни це є доволі складно та недешево |
| Операційні збитки банків | Одним з основних джерел збитку є те, що відділення банків, які були на окупованих, деокупованих та територіях на яких ведуться бойові дії, були пошкоджені від ворожих ракетних ударів. Банки визнають це як оперативні збитки. На сьогоднішній день їх розмір перевищує 154 млн грн |
| Збільшення ризику ліквідності коштів банку | Нагромадження коштів на індивідуальних поточних рахунках збільшило суму банківського фондування, але хоч їх розмір не зменшився та навіть зростає, ризик ліквідності зростає через знецінення цих коштів |

Джерело: систематизовано авторами на основі [1,3,4]

Усі вищезгадані проблеми призвели до стрімкого росту таких показників фінансових ризиків (табл. 4).

Таблиця 4

Показники фінансових ризиків

| Назва ризику | Виявлення причин його росту |
|---------------------------------|---|
| Макроекономічний ризик | Проявляється через спад економіки, ріст дефіциту державного бюджету та ускладнення функціонування валютного ринку |
| Кредитний ризик домогосподарств | Посилився саме через падіння доходів саме домогосподарств, разом з тим виріс і коефіцієнт прострочених банківських заборгованостей |
| Кредитний ризик підприємств | Рівень ризику оцінюється як високий через те, що кредитні збитки не перестають зростати. |
| Ризик капіталу | Ризик дещо збільшився, але через те, що капітал знизився незначно, на сьогоднішній день, норматив достатності капіталу перевищує мінімальні вимоги |
| Ризик ліквідності | Ризик майже не змінився і залишається стабільним, населення не перестає відкривати нові вклади, що дозволяє банкам зберігати значний запас ліквідних активів |
| Валютний ризик | Посилився через значні коливання на валютному ринку, які спричинили девальваційних наслідків, водночас тимчасова фіксація курсу рекордно обмежував цей ризик до липня, тобто до анулювання фіксації |

Джерело: систематизовано авторами на основі даних НБУ [1]

Щоб пом'якшити вище вказані ризики, НБУ запровадив комплексні заходи для підтримки стабільності фінансового сектора, з початку повномасштабного вторгнення. Вони частково базуються на досвіді попередніх криз.

НБУ застосовує широкий спектр заходів для допомоги фінустановам та позичальникам. Швидкій реакції регуляторів сприяв досвід, отриманий під час коронакризи. Але цього разу вони були більш рішучі, пропорційні загрозі. Важливими для стабілізації ситуації у фінансовому секторі стали такі рішення (табл. 5).

Таблиця 5

Методи вирішення проблем

| Проблеми | Рішення |
|--|---|
| Обмеження руху капіталу та фіксація валютного курсу | Купівля валют та перекази за кордон були заборонені, виключенням стали лише перекази для потреб критичного імпорту |
| Розширення доступу до рефінансування | З 24 лютого банкам надали порожнє рефінансування на 1 рік у розмірі до 30% коштів населення. Зі зниженням ризику ліквідності змінилися умови рефінансування. Тепер банк може отримувати беззаставні кредити лише за умови відпливу коштів фізичних осіб у розмірі 5. Також переглянуто підхід до оцінки ОВДП як забезпечення рефінансування: цінні папери приймаються за справедливою вартістю без коригувальних коефіцієнтів, але не вище номінальної вартості |
| Скасування нагляду за пруденційними нормативами | Національний банк України не застосовуватиме заходи, що впливають на порушення банками пруденційних нормативів, відкритих лімітів валютної позиції та термінів подання статистичної звітності, якщо вони виникли внаслідок російської агресії. Після закінчення війни банки матимуть достатньо часу, щоб привести свою діяльність у відповідність до нормативних вимог. |
| Формалізування «кредитних канікул» для позичальників | На період дії воєнного стану та протягом 30 днів після його закінчення або скасування кредитним установам законодавчо заборонено накладати штрафні санкції та підвищувати відсотки за кредитами. У разі реструктуризованих через війну кредитів НБУ пом'якшив підхід до оцінки кредитного ризику |
| Спрощення вимог до операційної діяльності | Банки можуть використовувати хмарні сервіси в Європі, США та Канаді, що дозволяє захистити дані від загрози знищення. Було спрощено ряд вимог щодо ідентифікації клієнтів, а також збільшено ліміт на спрощену процедуру дистанційної перевірки з 40 тис. грн на місяць до 400 тис. грн. Виїзні перевірки фінмоніторингу призупинили на час воєнного стану. |
| Нестача кваліфікованих кадрів | Через закриття багатьох відділень по всій території України почала спостерігатися нестача висококваліфікованих працівників. НБУ дуже швидко відреагував на це та дав рекомендації банкам України, щодо роботи деяких відділень віддалено, тобто у режимі Online, що дало змогу знизити частку втрачених кадрів. |
| Зменшення готівкового обороту | Через значний вплив готівки в касах майже всіх банків України НБУ був вимушений надати додаткову допомогу у вигляді бланкового кредитування, яке дає змогу і надалі функціонувати кожному з банків. Також немалий вклад у їх роботу внесли і банки країн партнерів, які продовжують залучати кошти. |

Джерело: систематизовано авторами на основі даних НБУ [1]

Також, щоб вирішити проблеми банківського сектору, було прийнято та запроваджено низку відновлюючих заходів, таких як:

1. Забезпечити функціональну стабільність банківської системи під час особливого стану. На сьогодні, Національний банк України вжив ряд заходів. Завдяки цьому під час воєнного стану продовжують нараховувати та виплачувати заробітну плату, стипендії, пенсії та державну допомогу. Зазначеною постановою заборонено зняття готівки з рахунків клієнтів, видача готівки в іноземній валюті з рахунків клієнтів, призупинення роботи валютного ринку України та введено тимчасові обмеження щодо встановлення офіційних курсів іноземних валют, тощо. Завдяки швидкому реагуванню на ситуацію в Україні, вдалося забезпечити відносно економічну стабільність громадян, які могли знімати готівку, переказувати кошти, оплачувати покупки та підтримувати Збройні Сили України[3].

2. Безготівкові розрахунки. Коли почалася війна, люди зіткнулися з нестачею готівки. Ця проблема була вирішена шляхом вирішення зняття коштів у касі торгового підприємства. Однак у «гарячих точках» все ще існує проблема її доставки до відділень і банкоматів. Також слід зазначити, що якщо відділення зачинялось, то це унеможливило отримання грошей, тобто все це вказує на необхідність популяризації безготівкових розрахунків, які можна здійснювати стабільно та безперервно навіть в умовах війни.

3. Система електронних платежів. Без стабільної роботи електронних платіжних систем неможливо реалізувати безготівкові розрахунки. Усі українські банківські установи підключені до неї та спілкуються зі своїми клієнтами за її допомогою. Зазначимо, що для живлення цієї системи НБУ використовує резервну потужність. Завдяки цьому розраховуватися карткою можна по всій Україні.

4. Діджиталізація. Для розвитку безготівкової системи уряд ухвалив відповідні закони про ідентифікацію та перевірку клієнтів ще з 2014 року. Завдяки цьому було створено та застосовано систему BankID НБУ, яка дає можливість державі проводити верифікацію громадян в мобільному додатку “Дія”, що особливо актуально під час війни, коли громадянам надається грошова допомога в межах єПідтримки.



Рис 2. Результати діяльності Системи BankID НБУ

Джерело: [5]

Упродовж II кварталу 2022 року Система BankID НБУ продовжувала стабільно забезпечувати безперешкодний та цілодобовий доступ громадян до онлайн-послуг, які надають державні органи, громадські організації, фінансовий сектор та інші комерційні установи. Це має особливу важливість для громадян, насамперед вимушено переміщених, в умовах воєнного стану в Україні. Наразі система доступна понад 99,7% клієнтам–власникам платіжних карток в Україні [5].



Рис. 3 Результати діяльності Системи BankID НБУ

Джерело: [5]

Забезпечення фінансової стабільності у вкрай складних умовах потребує спільних скоординованих дій усіх учасників фінансових ринків та ефективної підтримки банків, небанківських фінансових організацій, інших регуляторів ринку та органів державної влади.

Також фінансовим установам важливо:

- дотримуватися вимог НБУ під час дії воєнного стану;
- посилити увагу до здійснення фінансового моніторингу;
- своєчасно інформувати НБУ про порушення вимог до капіталу або ліквідності;
- банкам – підтримувати актуальність планів безперервної діяльності та планів відновлення діяльності;
- надалі удосконалювати системи кіберзахисту.

Висновки. Зрештою, банківська система військового часу дуже важлива. Банки забезпечують платоспроможність населення та бізнесу. Як і в мирний час, його діяльність спрямована на забезпечення законності, господарської самостійності, законності, господарської самостійності, відповідальності за зобов'язаннями, дотримання нормативно-правових актів Національного банку України, забезпечення права громадян на вибір банківської установи та забезпечення реалізації самих зобов'язань. Проте головним принципом залишається збереження довіри громадян.

В ході нашого дослідження було:

- розглянуто особливості діяльності та принципи функціонування банківської системи в умовах особливого стану (а саме виникнення таких проблем як дефіцит кваліфікованого персоналу, кібератаки, овердрафти на касі, конфіскація банківських рахунків, збитки тощо);
- визначено зміни в структурі банківського сектору (а саме обмеження руху капіталу та фіксація валютного курсу, скасування нагляду за пруденційними нормативами, формалізування «кредитних канікул» для позичальників, спрощення вимог до операційної діяльності);
- досліджено ключові тенденції банківського сектору (а саме налагодження системи безготівкових розрахунків, стабілізація системи електронних платежів та введення новітньої системи BankID НБУ);
- виокремлено ключові принципи та інструменти фінансової підтримки вітчизняних банків регулятором - НБУ (а саме йдеться про покращення системи кіберзахисту, налагодження касового обігу у банках, рефінансування та надання бланкового кредиту, зниження операційних збитків через закриття відділень та зменшення ризику ліквідності коштів).

Список використаної літератури

1. Звіт про фінансову стабільність за червень 2022 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2022-H1.pdf?v=4 (дата звернення: 20.07.2022)
2. Офіційний сайт онлайн-журналу «Форіншурер». URL: <https://forinsurer.com>
3. Прокопенко Н.С. ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ. *ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ*. 2022. № 41. Ст. 1-8. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-33> (дата звернення: 20.07.2022)
4. Редчук Д. Як захистити свої дані і не стати легкою здобиччю для віртуальних злочинців? *Економічна правда*. 2022. №1. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/4/690011/> (дата звернення: 20.07.2022)
5. Результати діяльності Системи BankID НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/sistema-bankid-nbu-maye-visokiy-popit-sered-gromadyan-dlya-otrimannya-derjavnih-ta-bankivskih-onlayn-poslug> (дата звернення: 20.07.2022)
6. Неізвестна О.В. СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. *ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО*. 2022. № 39. Ст. 1-7. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1401/1351> (дата звернення: 20.07.2022)
7. Барановський О. І. Стійкість банківської системи України. *Фінанси України*. 2007. № 9. С. 78–87. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=Fu_2007_9_10 (дата звернення: 20.07.2022)

8. Балдич Н., Гринчук Н., Ходько Н., Чорній Л., Глібіщук Я. Місцевий економічний розвиток: моделі, ресурси та інструменти фінансування. Київ: Федерація канадських муніципалітетів / Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст», 2020. №1. 98 с.
 9. Халімон Т. М. Принципи (засади) організації та здійснення банківської діяльності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 4(25). Т. 3. URL: http://pjv.nuoua.od.ua/v4-3_2018/17.pdf (дата звернення: 20.07.2022)
 10. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 20.07.2022)
 11. Mariam ElMaghraby. The impact of the Russian war in Ukraine on the financial sector. *Economics, Financial Services, Worldwide*. 2022. № 1. URL: <https://infomineo.com/the-impact-of-the-russian-war-in-ukraine-on-the-financial-sector/> (дата звернення: 20.07.2022)
 12. Management Solutions. War in Ukraine Impacts on the banking sector. *Research & Development*. №1. P. 1-30. URL: <https://www.managementsolutions.com/sites/default/files/publicaciones/eng/war-in-ukraine-impacts-on-the-banking-sector.pdf> (дата звернення: 20.07.2022)
 13. David Van den Berghе. Ukraine invasion - potential impacts for financial service companies. Expert risk article. 2022. №1. URL: <https://www.agcs.allianz.com/news-and-insights/expert-risk-articles/ukraine-invasion-impacts-financial-services.html> (дата звернення: 20.07.2022)
 14. WASHINGTON. Russian Invasion of Ukraine Impedes Post-Pandemic Economic Recovery in Emerging Europe and Central Asia. WASHINGTON. 2022. №1. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/10/04/russian-invasion-of-ukraine-impedes-post-pandemic-economic-recovery-in-emerging-europe-and-central-asia> (дата звернення: 20.07.2022)
 15. Austin Kimson. The Financial System Consequences of the Russia-Ukraine War. Bain & company. 2022. №1. URL: <https://www.bain.com/insights/the-financial-system-consequences-of-the-russia-ukraine-war/> (дата звернення: 20.07.2022)
 16. Oleksander Plotnikov. The response of the Ukrainian banking sector to the Ukraine-Russia conflict. International Bar Association. 2022. №1. URL: <https://www.ibanet.org/Banking-market-response-to-Russian-military-aggression-against-Ukraine> (дата звернення: 20.07.2022)
 17. This note is an abridged version of the OECD (2022), International investment implications of Russia's war against Ukraine, OECD Publishing, Paris, URL: <https://doi.org/10.1787/a24af3d7-en>. (дата звернення: 20.07.2022)
 18. Russell Hotten. Ukraine conflict: What is Swift and why is banning Russia so significant? BBC News. №1. URL: <https://www.bbc.com/news/business-60521822> (дата звернення: 20.07.2022)
 19. J.P. Morgan. The Russia-Ukraine Crisis: What Does It Mean For Markets?. J.P. Morgan Global Research. 2022. №1. URL: <https://www.jpmorgan.com/insights/research/russia-ukraine-crisis-market-impact> (дата звернення: 20.07.2022)
- Стаття надійшла до редакції 25.07.2022
Статтю рекомендовано до друку 02.08.2022

References

1. Natsionalnyi bank Ukrainy (2022). *Zvit pro finansovu stabilnist za cherven 2022* [Financial stability report for June 2022]. Retrieved from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2022-H1.pdf?v=4 [in Ukrainian].
2. *Forinsurer*. (2022). Ofitsiynyi sait onlain-zhumalu. [The official site of the online magazine] Retrieved from: <https://forinsurer.com> [in Ukrainian].
3. Prokopenko N.S. (2022). Pryntsypy funktsionuvannia bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh viiny [Functioning principles of the banking system of Ukraine in the conditions of war]. *Finansy, bankivska sprava ta strakhuvannia*, 41. 1-8. Retrieved from: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-33> [in Ukrainian].
4. Redchuk D. (2022). Yak zakhystyty svoi dani i ne staty lehkoiu zdobychchiu dlia virtualnykh zlochyntiv? [How to protect your data and not become easy prey for virtual criminals?]. *Ekonomichna Pravda*, 1. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/4/690011/> [in Ukrainian].
5. Natsionalnyi bank Ukrainy (2022). *Rezultaty diialnosti Systemy BankID NBU* [Results of the NBU BankID System]. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/sistema-bankid-nbu-maye-visokiy-popit-sered-gromadyan-dlya-otrimannya-derjavnih-ta-bankivskih-onlayn-poslug> [in Ukrainian].
6. Niezviestna O.V. (2022). Suchasni instrumenty pidtrymky finansovoi stiiikosti Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Modern tools for supporting the financial stability of Ukraine in the conditions of martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 39. 1-7. Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1401/1351> [in Ukrainian].
7. Baranovsky O. I. (2007). Stiiikist bankivskoi systemy Ukrainy [Stability of the banking system of Ukraine]. *Finansy Ukrainy*, 9. 78-87 Retrieved from: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=Fu_107_9_107 [in Ukrainian].
8. Baldych N., Hrynychuk N., Khodko N., Chornii L., Hlibishchuk Ya. (2020). *Mistsevyi ekonomichnyi rozvytok: modeli, resursy ta instrumenty finansuvannia* [Local economic development: models, resources and financing tools]. Kyiv: Federatsiia kanadskykh munitsypalitetiv (Proekt mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy «Partnerstvo dlia rozvytku mist»). Retrieved from: <http://pleddg.org.ua/ua/praktichnyi-posibnik-miscevyi-ekono/> [in Ukrainian].
9. Halimon T. M. (2018). Pryntsypy (zasady) orhanizatsii ta zdiisnennia bankivskoi diialnosti [Principles (fundamentals) of the organization and implementation of banking activity]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*, 4(25). Т. 3. Retrieved from: http://pjv.nuoua.od.ua/v4-3_2018/17.pdf [in Ukrainian].
10. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2022). Ofitsiynyi sait NBU [Official website of the NBU]. Retrieved from: <https://bank.gov.ua> [in Ukrainian].
11. Mariam ElMaghraby. (2022). The impact of the Russian war in Ukraine on the financial sector. *Economics, Financial Services, Worldwide*, 1. Retrieved from: <https://infomineo.com/the-impact-of-the-russian-war-in-ukraine-on-the-financial-sector/>.

12. War in Ukraine Impacts on the banking sector. (2022). *Management Solutions. Research & Development*, 1. 1-30. Retrieved from: <https://www.managementsolutions.com/sites/default/files/publicaciones/eng/war-in-ukraine-impacts-on-the-banking-sector.pdf>.
13. David Van den Berghe. (2022). Ukraine invasion - potential impacts for financial service companies. *Allianz Global Corporate & Specialty*, March 2022. Retrieved from: <https://www.agcs.allianz.com/news-and-insights/expert-risk-articles/ukraine-invasion-impacts-financial-services.html>.
14. The World Bank Group. (October 4, 2022). *Russian Invasion of Ukraine Impedes Post-Pandemic Economic Recovery in Emerging Europe and Central Asia*. [Press release]. Retrieved from: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/10/04/russian-invasion-of-ukraine-impedes-post-pandemic-economic-recovery-in-emerging-europe-and-central-asia>
15. Austin Kimson. (2022). The Financial System Consequences of the Russia-Ukraine War. *Bain & company*, 1. Retrieved from: <https://www.bain.com/insights/the-financial-system-consequences-of-the-russia-ukraine-war/>.
16. Oleksandr Plotnikov. (2022). The response of the Ukrainian banking sector to the Ukraine-Russia conflict. *International Bar Association*, 1. Retrieved from: <https://www.ibanet.org/Banking-market-response-to-Russian-military-aggression-against-Ukraine>.
17. OECD Publishing. (May 4, 2022). *International investment implications of Russia's war against Ukraine*. [Press release]. Retrieved from: <https://doi.org/10.1787/a24af3d7-en>.
18. Russell Hotten. (2022). Ukraine conflict: What is Swift and why is banning Russia so significant? *BBC News*, 1. Retrieved from: <https://www.bbc.com/news/business-60521822>
19. J. P. Morgan. (2022). The Russia-Ukraine Crisis: What Does It Mean For Markets?. *J. P. Morgan Global Research*, 1. Retrieved from: <https://www.jpmorgan.com/insights/research/russia-ukraine-crisis-market-impact>.
The article was received by the editors 25.07.2022
The article is recommended for printing 02.08.2022

Julia Halushko

candidate of economic sciences, senior lecturer

*Educational and Scientific Institute «Karazin Banking Institute» V. N. Karazin Kharkiv National University,
4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine
email: galushkoyuliya87@gmail.com*

Tsybal Vladyslav

4th year student,

*Educational and Scientific Institute «Karazin Banking Institute» V. N. Karazin Kharkiv National University,
4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine
email: tsybal.vladislav@gmail.com*

Pishta Anatoliy

4th year student,

*Educational and Scientific Institute «Karazin Banking Institute» V. N. Karazin Kharkiv National University,
4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine
email: qman33183@gmail.com*

CURRENT PROBLEMS OF THE BANKING SYSTEM AND METHODS OF SOLVING THEM IN A SPECIAL SITUATION

Abstract. The banking sector is one of the most important components of the financial sector. Starting on February 24, 2022, both businesses and ordinary citizens felt their dependence on hostilities, as the payment system was already under a heavy load in the first few days, which almost led to its collapse. The banking sector has received many challenges, the main of which are: a decrease in income relative to expenses, an increase in the share of non-performing loans, mass migration of people abroad, and the loss of part of the staff. The NBU and other subjects of the financial sphere create all the conditions for serving the economic and banking interests of the population and ensuring a high level of competitiveness of the banking sector. Looking at the situation today, the domestic banking system has undergone and is undergoing significant upheavals due to the fact that it has to "work" in conditions of uncertainty, but still banks fulfill their obligations and comply with regulations. However, we can also observe certain transformational processes, such as: implementation of the Power Banking project (a perimeter built on the basis of regular bank branches that will provide financial services to clients in conditions of a long-term lack of power supply); uninterrupted operation of the contact centers of the National Bank is organized; new functions have been added to the BankID system, which enables financial sector entities to solve their problems a little easier and faster, etc.

The article is devoted to highlighting the main problems of the functioning of the banking system of Ukraine in the conditions of a special state. The importance of the study lies in the need for urgent implementation of measures that will contribute to reducing the risks of the financial system and banks as a whole to a possible minimum.

Keywords: *banking activity, risks, trust, NBU, financial sector.*

JEL Classification: G21

Fig.: 3, tabl.: 5, bibl.: 19